

Universiteit
Leiden
The Netherlands

"Een professioneel en goed toegerust defensieapparaat is onontbeerlijk"

Boender, D-P.

Citation

Boender, D. -P. (1999). "Een professioneel en goed toegerust defensieapparaat is onontbeerlijk". *Bestuurskundige Berichten*, 14(4), 3-5. Retrieved from <http://hdl.handle.net/1887.1/item:3234259>

Version: Publisher's Version

License: [Creative Commons CC BY-NC-ND 4.0 license](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)

Downloaded from: <http://hdl.handle.net/1887.1/item:3234259>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Voorwoord

Het is oktober en dat betekent dat het laatste nummer van het jaar 1998-1999 weer voor jullie ligt. Meteen is er ook iets nieuws, namelijk de lay-out van het binnenwerk. Onze oude lay-outster, Baukje Rienstra, is gestopt. Dit zorgde voor een lange periode waarin een nieuwe lay-out werd ontworpen. De lay-out is ontworpen in samenwerking met mijn opvolger, Joost van Halem. Naar onze mening is het een mooi resultaat geworden. Hopelijk vinden jullie dat ook. Baukje, bedankt voor het werk van de afgelopen nummers!

Dit laatste nummer van de 1998-1999 redactie staat weer vol met een interessante mix aan onderwerpen. Deze variëren van defensie tot infrastructuur. Ook is er weer de column van dhr. Rutgers en blik een van de redactieleden die in het buitenland zaten nog eens terug.

Namens de redactie 1998-1999 wens ik iedereen nog één maal veel leesplezier, en de nieuwe redactie succes toe. Het volgende citaat is ter aansporing, en moet gelezen worden in de sfeer van schrijven. (Overigens zou een aantal van tien nieuwe redactieleden zeer geweldig zijn).

"Tien mensen die spreken maken meer geluid dan tienduizend die zwijgen"
-Napoleon-

Met vriendelijke groet,

Bob Swinkels

Redactie 1998-1999: v.l.n.r. David-Paul Boender, Ruben Schellinghouth, Bob Swinkels, Iris Overduin, Steven Meihuizen en Gert Varkevisser

"Een professioneel en goed toegerust defensieapparaat is onontbeerlijk"

David-Paul Boender

"Mijne Heeren! ...Leden van de Staten-Generaal, (...) Het buitenlands beleid staat in het teken van groeiende onderlinge afhankelijkheid van landen en volkeren. Prioriteit wordt gegeven aan het versterken van de internationale rechtsorde, veiligheid en rechtvaardigheid. Daarvoor stáán wij. (...) Ook inspanningen van de internationale gemeenschap om conflicten elders te beheersen en te beëindigen hebben onze volle steun".

Zo staat in de laatste Troonrede van deze eeuw geschreven. Het versterken van de internationale rechtsorde, veiligheid en rechtvaardigheid, gebeurt onder andere via financiële en economische middelen alsook diplomatieke middelen in nationaal en in internationaal opzicht. Maar last but not least ook met militaire middelen.

Ministerie
van Defensie

Zoals de laatste tijd in het nieuws te vernemen was houdt men er rekening mee dat er binnen afzienbare tijd voor het eerst sinds de begin jaren vijftig, sprake kan zijn van een begrotingsoverschot. Over een mogelijk overschot wordt achter de schermen al druk gespeculeerd en dan met name over de vraag wat te doen met dit eventuele overschot. Of een dergelijk overschot al binnen de huidige kabinetsperiode mogelijk is staat nog te bezien. Desalniettemin hebben de regeringspartijen D'66 en PvdA aangegeven dat zij een eventueel overschot zouden willen ge-

bruiken voor meer uitgaven in de zorg en welzijn en het onderwijs. Dhr. Melkert spreekt zelfs al over 'ruimte voor nieuwe ambities'.

Ook premier Kok geeft aan dat wat hem betreft er dan nieuwe politieke afspraken moeten worden gemaakt, omdat het regeerakkoord niet voorziet in een overschot op de begroting. 'Het zou prachtig zijn. Niet als doel, maar als middel' zo geeft hij te kennen. De andere regeringspartij, de VVD doet het wat rustiger aan en herinnert ons eraan dat er nog steeds een torenhoge staatsschuld bestaat die het Rijk elk jaar nog honderden miljoenen guldens aan rentebetalingen kost. Ook de minister van financiën, dhr. Zalm is het hiermee eens en wil in de eerste plaats de

overheidsschuld terugbrengen. De gedachte hierachter is dat door het terugdringen van de overheidsschuld er minder rente over hoeft te worden betaald en er hierdoor op termijn geld vrij wordt gemaakt. Concluderend zou men kunnen stellen dat aan de ene kant er dus sprake is van een korte, middellange termijn denken van enerzijds PvdA en D'66 en anderzijds een langere termijn opvatting verwoord door de VVD.

Aan de jaren van grote bezuinigingen lijkt eindelijk een einde te komen. Dit is goed nieuws voor Defensie dat traditioneel gezien altijd als eerste werd aangepakt wanneer er diende te worden bezuinigd. Nog maar amper een jaar geleden werd nog besloten dat het departement 375 miljoen gulden per jaar zou moeten bezuinigen. Minister de Grave gaf daarbij te kennen dat wellicht de zogenaamde kaasschaafmethode niet meer zou kunnen volstaan en dat men waarschijnlijk onderdelen zou moeten gaan opheffen.

In de avond van 24 maart 1999 viel de NAVO, Servië aan met het doel dit land te dwingen haar troepen uit de provincie Kosovo terug te trekken en een einde te maken aan de etnische zuiveringen aldaar. Op 10 juni 1999 stopte de NAVO met haar bombardementen en

nam de VN Veiligheidsraad een resolutie aan waardoor het stationeren van een internationale troepenmacht, KFOR, onder NAVO-commando in Kosovo feit werd. Ook Nederland leverde een bijdrage aan dit alles, zowel bij de bombardementen als bij het sturen van grondtroepen in het kader van KFOR.

Met het sturen van 2050 man personeel naar Kosovo heeft Defensie geen parate troepen meer over. Volgens de VVD-Defensie woordvoerder in de Tweede Kamer, dhr. Van den Doel heeft de oorlog in Kosovo ook aangetoond dat het streven van het gelijktijdig deelnemen aan vier vredesoperaties gedurende drie jaar met eenheden ter grootte van een bataljon, niet te rijmen valt met de bezuinigingen van 375 miljoen gulden. 'Het kabinet zal zijn aspiraties naar beneden moeten bijstellen of andere prioriteiten moeten stellen en meer financiële middelen beschikbaar moeten stellen'. Hij wordt hierin ondersteund door een rapport van de AIV (Adviesraad Internationale Vraagstukken). Deze adviesraad geeft aan dat de internationale veiligheids-situatie de afgelopen jaren niet is verbeterd en er dus geen aanleiding is om het ambitieniveau van de krijgsmacht te verlagen.

Onlangs publiceerde de PvdA haar visie op de krijgsmacht ('Een plan voor de krijgsmacht') en voor het eerst sinds jaren geeft deze te kennen dat er niet meer op Defensie bezuinigd dient te worden. De oorlog in Kosovo valt volgens de PvdA als een echte 'eye-

opener' te bezien. Waar zij tijdens de verkiezingen en de kabinetsformatie bijna traditioneel nog aandrang op grotere bezuinigingen ten aanzien van Defensie heeft zij een bijna volkomen omslag gemaakt op dit punt, ook al probeerde dhr. Melkert dit nog zo goed te maskeren. Dhr. Melkert heeft aangegeven de krijgsmacht nu te zien als een verlengstuk van een geëngageerd buitenlands beleid en beschuldigt de VVD van een 'onverteerbare terughoudendheid bij het uitzenden van troepen' en een 'naar isolationisme neigende houding'.

De Volkskrant haakt hierop in met 'Na de ramp in Srebrenica durft de VVD amper nog verantwoordelijkheid te nemen voor het uitzenden van Nederlandse troepen'. Men doet hier vooral op het feit dat de VVD-fractie toentertijd tegen het uitzenden was van de OVSE-missie eind 1998 naar Kosovo. Zij is later alsnog akkoord gegaan, maar alleen nadat de veiligheid van de waarnemers nog beter was gegarandeerd, dit om gijzelingssituaties zoals tijdens de crisis in Bosnië te voorkomen. Is het daarom niet beter om niet te spreken van een gebrek aan verantwoordelijkheid, maar van een gepaste voorzichtigheid?

De PvdA geeft aan dat zij streeft naar een nog groter accent op parate eenheden voor internationale crisisbeheersing. Zij geeft de laagste prioriteit aan de klassieke taak van de krijgsmacht, namelijk de landsverdediging. De benodigde financiën voor het instellen van meer parate eenheden zouden deels door Defensie zelf kunnen worden opgebracht, namelijk door bijvoorbeeld het afschaffen van het Nederlands-Duits legerkorps, afschaffing van de Onderzeeboot dienst en de Marine luchtvaartdienst, dit in het kader van de zogenaamde 'taakspecialisatie': NAVO-landen concentreren zich op bepaalde taken zodat andere deze kunnen afstoten.

Ook is zij voor een verdere vorming van een Europese defensiegemeenschap. Op de Europese top in Keulen is reeds besloten om kleine crisisoperaties in EU-verband uit te voeren, buiten de NAVO om. Dit stuit op verzet bij de VVD die de NAVO als de belangrijkste vorm van onze defensie ziet en daarmee nauw verbonden aan de Verenigde Staten. De VVD geeft in tegenstelling tot de PvdA niet de laagste prioriteit aan de landsverdediging en de verdediging van het NAVO-gebied.

Taakspecialisatie klinkt heel mooi, maar zolang er nog altijd sprake is van machtspolitiek (denk in dit geval aan de instelling van een land als Frankrijk) tussen landen, lijkt mij het op dit moment niet verstandig zich door middel van taakspecialisatie compleet afhankelijk te maken van anderen, nog afgezien van het

feit dat men bij het afstoten van taken daarmee ook aan kapitaalvernietiging doet, in materieel én immaterieel. Gezien het ambitieniveau van dit kabinet alsmede de internationale veiligheidssituatie is het een goede ontwikkeling dat men zich, afgezien van partijpolitieke verschillen, meer en meer afkeert van verdere bezuinigingen op Defensie en dat dit departement niet meer gezien wordt als een te

plukken kip.

De twintigste eeuw werd verscheurd door oorlogen en conflicten, helaas zal gezien de huidige stand van zaken de 21ste eeuw daar waarschijnlijk niet veel van verschillen. Afsluitend daarom het volgende om op de Troonrede en daarmee ook op de titel van dit artikel terug te komen: "Een professioneel en goed toegerust defensieapparaat is onont-

beerlijk".

Literatuur:

-De Troonrede 1999
-De Volkskrant
22-09-99; 09-09-99; 01-09-99
16-06-99; 10-06-99
-NRC Handelsblad
06-09-99

David-Paul Boender
Student Bestuurskunde in Leiden

Infrastructurele projecten: van 'ondergeschoven kind' naar 'troetelbeer' van de Nederlandse politiek.

De positie van infrastructuur op de politieke agenda.¹

Gert Varkevisser

Schiphol, HSL, Betuwelijn, Tweede Maasvlakte,... het zijn allen voorbeelden van grote infrastructurele projecten die de laatste jaren de politiek-maatschappelijke agenda domineren. Ellenlange debatten, metershoge stapels rapporten en hoog oplopende emoties onder de burgers zijn onlosmakelijk verbonden met deze infrastructuurprojecten. Het beleidsterrein infrastructuur is daarmee een van de meest controversiële vraagstukken van de Nederlandse politiek geworden. De controverse zit hem met name in de rol van het milieu in deze beleidsvraagstukken. Maar waar grote infrastructurele projecten het in het verleden continu moesten afleggen tegen het sterke milieudenken, zijn het nu juist deze grote projecten die doorgedrukt en uitgevoerd worden ten koste van het milieuvraagstuk. Waar het in de jaren tachtig veelal de stelling was: we doen het niet want het is een te grote belasting voor het milieu, is het in de jaren negentig de stelling geweest: we moeten het doen ook al gaat het ten koste van het milieu. Zo had het milieu lange tijd meer prioriteit dan infrastructuur, maar in korte tijd is deze rol omgedraaid. Dit vraagt om een verklaring. Tevens roept het de vraag op of deze prioriteitstelling ook bepalend is voor het infrastructuur- en milieubeleid in de komende eeuw.

Infrastructuur: begripsomschrijving

Infrastructuur is een breed begrip waarbij onderscheid gemaakt kan worden tussen 'harde' en 'zachte' infrastructuur. Bij harde infrastructuur moeten we denken aan wegen, spoorlijnen, vliegvelden, havens en telecommunicatie. Deze vorm van infrastructuur wordt ook wel de economische infrastructuur genoemd.

Onder zachte infrastructuur wordt o.a. onderwijs, stadsvernieuwing en investeringen in onderzoek en ontwikkeling gerekend. Een andere verzamelaar voor zachte infrastructuur is kennis-, sociale en groene infrastructuur.

Infrastructurele projecten kunnen zowel positieve als negatieve effecten veroorzaken. De positieve effecten brengen een efficiëntere eco-

nomische productie teweeg door een verbeterde infrastructuur. Hierdoor neemt de economische groei toe alsmede de werkgelegenheid. Negatieve effecten van infrastructurele vernieuwingen hebben veelal consequenties voor de ruimtelijke ordening en het milieu. Als voorbeeld kan men de Betuwelijn nemen. Door de aanleg van deze spoorlijn worden transportmogelijkheden naar